

2026 - rymdodyssé

ASTB månadsmöte den 29 januari 2026

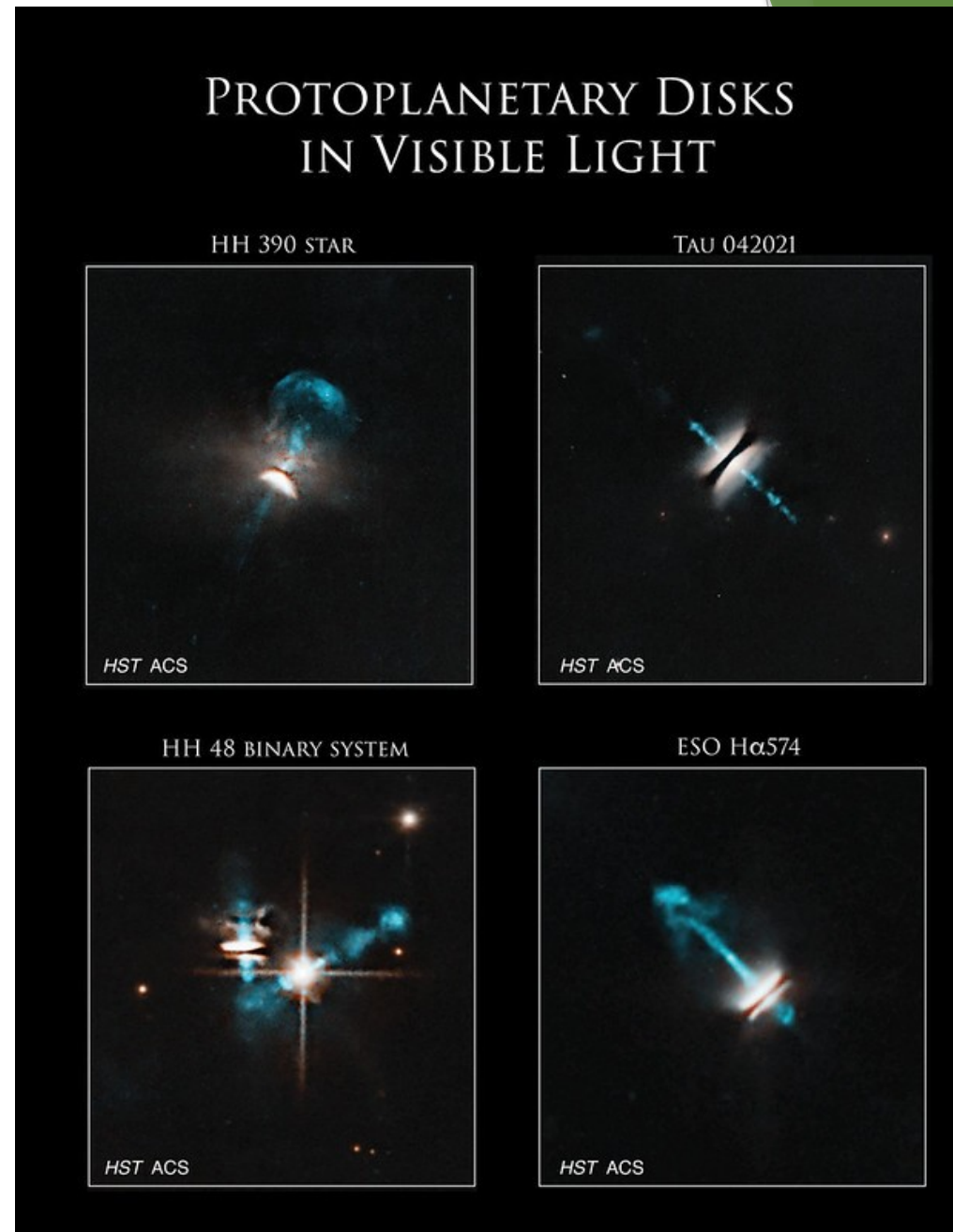
Mirja Markkula

Hubble teleskopet funkar än!

HST i synlig ljus: De två översta bilderna är protoplanetära diskar på ca 450 ly avstånd i Taurus Molekulärt Moln, de två under ligger på nästan 500 ly avstånd i Kameleontens stjärnformande område.

Bipolära jetströmmar med hastigheter på ca 150 km/sek syns på alla dessa nybildade stjärnor, det mörka "bältet" innehåller dammpartiklar och gas som så småningom kan forma planetsystem runt stjärnorna.

Källa: <https://www.flickr.com/photos/nasahubble/55044711475/in/album-72157667717916603/>

Vad kan vi vänta för året?

Satelliter, sonder, månfärd?!

- ▶ ESA skickar upp teleskopet PLAnetary Transits and Oscillations of stars (PLATO) med 26 kameror, "sent 2026"
- ▶ NASA skickar upp ARTEMIS II med 4 astronauter för att runda Månen – strax?
- ▶ ESA:s EUCLID publicerar sitt första stora datadump i juni. Kombinerad med DESI:s (Dark Energy Survey Instrument) 3D karta kan kanske mysteriet med mörk energi lösas. Bevaka: https://www.esa.int/Science_Exploration/Space_Science/Euclid
- ▶ Privat sond till Venus – Life Finder – skulle skickas upp i juni, framme vid Venus sent på året eller i början av 2027, rapporterar <https://www.space.com/the-universe/venus/the-1st-private-mission-to-venus-comes-together-a-head-of-possible-2026-launch-photos>

Observationella höjdpunkter

- ▶ I januari: Jupiter i opposition
- ▶ Den 19 februari Merkurius största separation från Solen mot öster
- ▶ Den 19 april Venus, månen och Plejaderna tillsammans tidigt på kvällen
- ▶ Den 9 juni Venus och Jupiter nära varandra i Tvillingarna
- ▶ Den 12 augusti **total solförmörkelse** synlig i Spanien och Island. Partiell även i Sverige! 80%...

Blir Jessica Meir den första svenska(merikanska) kvinnan på Månen? Hon åker upp till ISS i februari som befälhavare, men det snackas om Artemis III...

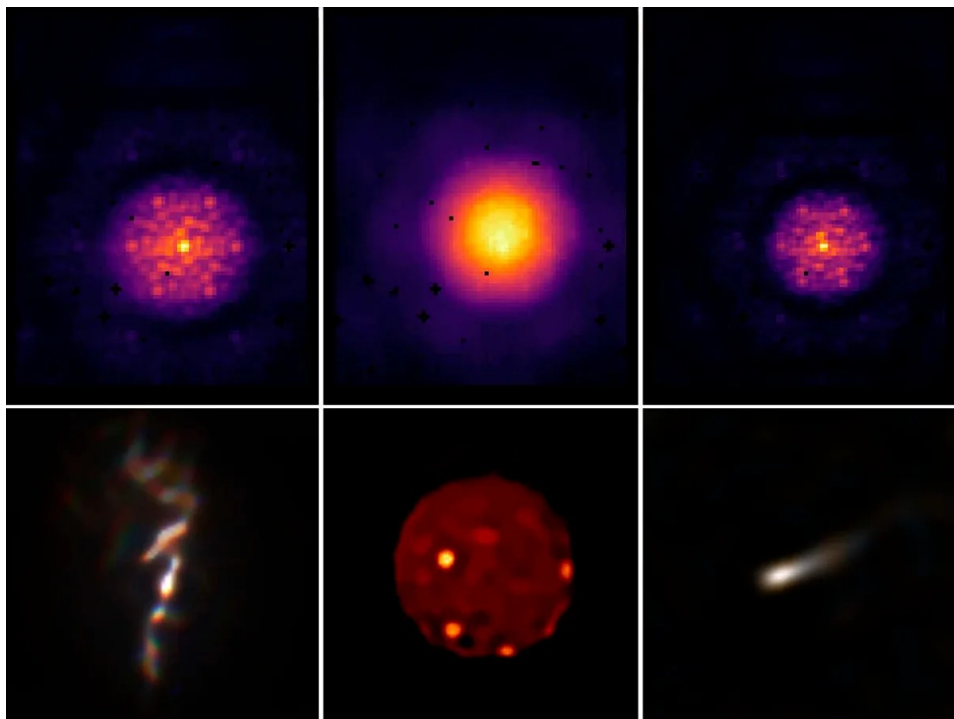
Källa, bild; Rymdstyrelsen

**<https://www.rymdstyrelsen.se>
/ och Facebook**

Vidare...

- ▶ Kommer ni ihåg DART och asteroiden Didymus och dess lilla måne Dimorphos – 2022? ESA:s Hera sond ska komma fram till Dimorphos i november för att undersöka på plats hur kratern efter DART-kraschen ser ut
- ▶ Merkurius ska också äntligen få besök: ESA:s och JAXA:s gemensamma uppdrag Bepi-Colombo ska nå omloppsbanan, också i november
- ▶ Solförmörkelsen kolliderar (inte konkret!) dock med årets Perseider-meteorsvärm, maximum den 12/13 augusti
- ▶ Den 28 augusti kan vi också njuta av en nästan total månförmörkelse
- ▶ Den 4 oktober är Saturnus i opposition. Ringarna börjar öppna sig!
- ▶ Den 13-15 december är det dags för Geminiderna, och
- ▶ På julafton, den 24 december, störst och ljusast supermåne sedan 9 år tillbaka!

Källa: Astronomy Now January 2026 <https://astronomynowdigital.com>

Top from left: unprocessed images of NGC 1068, moon Io and star WR 137. Bottom: 'deblurred' images after using algorithms developed by Louis Desdoigts and Max Charles. Credit: University of Sydney, max charles, Dr Louis Desdoigts

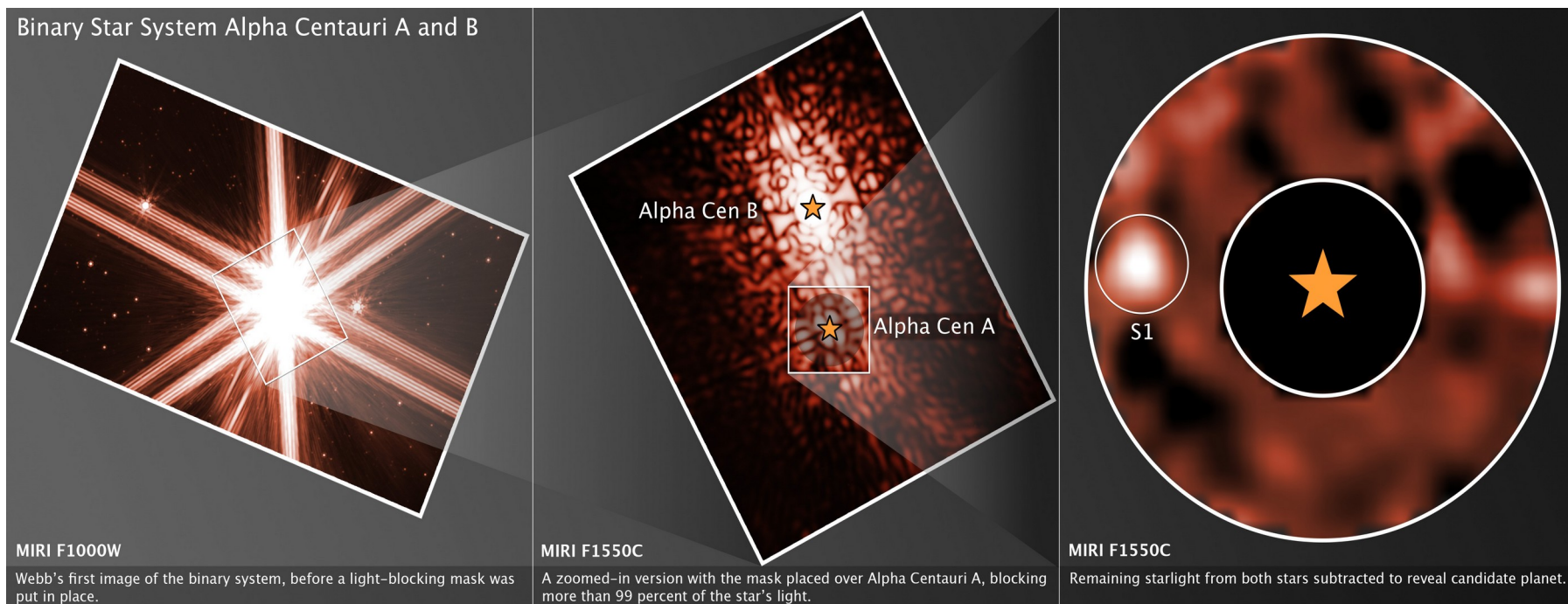
JWST har reparerats!

James Webb Space Telescope har ju fått en del skador från mikrometeoriter och dylikt, som har orsakat huvudbry för alla, eftersom ingen kan åka till den för reparationer.

Två studenter från Sydney Universitet lyckades från Jordan fixa uppkomna skador på Webb-teleskopet, som orsakade suddiga bilder. De utvecklade en algoritm för en avancerad simulator om hur JWST:s optik fungerar, och sedan "avsuddar" algoritmen bilderna. Supersmart!

Källa; <https://www.skyatnightmagazine.com/news/students-fix-james-webb-space-telescope-tattoos>
december

Ny planet! – hos Alpha Centauri A – eller?

Tecken på planeten upptäcktes redan 2024, bilden är från augusti 2025. Senare försök har inte än kunnat bekräfta planetens existens, flera simulationer av ev. planetens bana antyder att planeten skulle varit bakom stjärnan och omöjligt att observera. Planeten skulle vara en gasjätte ungefär 2 AU från Alpha Centauri A. – Fortsättningen följer! - Källa: <https://science.nasa.gov/missions/webb/nasas-webb-finds-new-evidence-for-planet-around-closest-solar-twin/>

Event horizon telescope goes live!

Minns ni det här? Bilden på det svarta hålet i mitten av M87? Nu planeras det en filminspelning där man kan se förändringarna kring "skuggan" av det svarta hålet! EU har redan säkrat finansiering för projektet kallad "BlackHolic", som ska drivas fram till 2029. Den nederländsk-tyska professorn och astronomen Heino Falcke har samlat en team bestående av brittiska, nederländska, finska (!) och namibianska astronomer som ska använda EHT förstärkt med det namibianska "Africa Millimeter Telescope" för att producera timslånga filmer av förändringarna i det glödande gasbältet runt det svarta hålet. – Något att se fram emot!

Källa: <https://projects.research-and-innovation.ec.europa.eu/en/horizon-magazine/event-horizon-after-photographing-black-holes-scientists-are-now-making-movie>

Och annat smått och gott – att fira

- ▶ Den 11 februari: International Day of Women & Girls in Science www.womeninscienceday.org
- ▶ Den 12 april: International Day of Human Space Flights www.un.org/en/observances/human-spaceflight-day
- ▶ Den 22 april: Earth – www.earthday.org
- ▶ Den 25 april: Astronomy Day (Spring) <http://astronomyday.astroleague.org>
- ▶ Den 4 maj: Star Wars Day – May the force be with you www.thereisadayforthat.com
- ▶ Den 16 maj: International Day of Light www.lightday.org
- ▶ Den 30 juni: Asteroid Day <http://asteroidday.org>
- ▶ Den 20 juli: International Moon Day <http://internationalmoonday.org>
- ▶ Den 19 sept.: Astronomy Day (Autumn) <http://astronomyday.astoleague.org>
- ▶ Den 4-10 okt.: World Space Week www.worldspaceweek.org
- ▶ Den 31 okt.: Dark Matter Day (sic!) www.interactions.org/dark-matter-day